

AMI EBBEN A PILLANATBAN VAN

Szöveg: Tábori Kálmán
Fotó: Hölvényi Kristóf

Zenei információs központként indult a Budapest Music Center, ma azonban már koncerthelyszíneként és lemezkiadóként ismertebb a Mátyás utcai intézmény. Vezetője, Gőz László saját harsonaművészi pályáját is háttérbe szorította, hogy menedékhelyet teremtsen a zenészeknek, ma pedig arról álmodik, hogy opera-előadások megtartására alkalmas térrel bővíti a világszerte jegyzett központot.

„Ez nem étterem, ahol dzsessz szól, hanem dzsesszklub, ahol enni is lehet. És ez nagy különbség” – jelenti ki határozottan Gőz László, amikor az Opus Jazz Clubból indulva körbevezet a Budapest Music Center ferencvárosi épületében. A hangversenyteremben Boros Misi gyakorol az esti fellépésére, a könyvtárban ütőskoncertre készülnek, a járvány alatt felújított stúdiókon pedig az utolsó simításokat végzik. Láthatóan visszatért az élet a BMC-be. Az intézmény alapító tulajdonosa köztudottan örök optimista. A pandémia alatt több interjú készült vele, és a közel egy évig tartó bezárt-

ság ellenére egyetlen panaszos vagy elkeseredett nyilatkozatot sem olvashattunk. Amikor azonban idén tavasszal a BMC alapításának huszonötödik évfordulója alkalmából kérdezték, egy ötperces videóban kijelentette: most csak hallgatni lenne szabad.

EGY ZENÉSZ NEM VÉLETLEN KOMPONÁLJA MŰVÉBE A CSENDET.

Így van. Nem szoktam elveszíteni a fejemet, soha nem esem kétségbe, és mindenem túl tudok lépni. Ám a kérdéses interjú során a kamera előtt annyira erősen zuhant rám a zenészek

kétségbeesése és panasa, hogy hirtelen visszakerültem abba a lelkiállapotba, amikor én voltam fiatal, és hozzájuk hasonlóan éltem a zenészek életét. Abból az elkeseredésből próbáltam visszadni valamit, amit az ő szemükben láttam. Szó szerint csendre lettünk ítélve.

HA MOST KELLENE ÖT PERCBEN ÖSSZEFOGLALNIA AZ ELMŰLT HUSZONÖT ÉVET, MIT MONDANA? MILYENNEK ÉLTE MEG SZEMÉLYESEN ÉS AZ INTÉZMÉNY SZINTJÉN?

A saját életemben mindenképp nagy sikernek érzem: azt hiszem, sikerült maradandót alkotni, olyat, amit majd utánam is lehet folytatni. Én is elmondhatom, amit sok pályatársam, ha a sikereiről kérdezik, hogy szerencsém volt. Fiatal zenészként több műfajban kipróbálhattam magam, sok tapasztalatot gyűjtöttem, és a BMC huszonöt éve valahogy ezeknek az ismereteknek a megvalósításáról szólt. Azt kell mondanom – a pandémiától eltekintve, amely csak egy állapot, olyan, mint a rossz idő, el fog múlni –, a BMC számomra és a kollégáim számára is boldogságfaktor. Mindig hangsúlyozom, a munkatársaim nélkül ez mind nem lenne. Van, akivel a kezdetek óta, többekkel pedig tizenöt-húsz éve együtt dolgozom.

AZ ALAPÍTÁSKOR A KÖVETKEZŐ CÉLKITŰZÉST FOGALMAZTÁK MEG: „A JELENKOR MAGYAR ZENEI ÉRTÉKEINEK EGYÜTTES ÉS ÖSSZEHANGOLT FELMUTATÁSA”. MIT JELENT EZ PONTOSAN, ÉS MIKOR SIKERÜLT MEGVALÓSÍTANI A CÉLT?

A mondatot 1996-ban én magam írtam, és azóta is ragaszkodom hozzá, hogy ne változtassuk meg. Amikor körbevezettem önöket, és belépünk a könyvtárba, épp egy ősbemutató próbája folyt. Ez jól kifejezi a lényegét. Ami tegnap volt, az már történelem, ami holnap lesz, az a jövő, a jelenkor az, ami ebben a pillanatban van. Tehát ez folyamatos cél. Aki ma bejön az épületbe, azt láthatja, hogy a munkatársaim segítségével kortárs magyar zenészek állandó életet varázsolnak ide. A keret a zenei információs központ, egy páratlan adattár a magyar zenéről, amelyhez mindenki térítésmentesen juthat hozzá. Ez a lelke mindennek, amit soha nem fogunk feladni.

EREDETELEG NEM IS TERVEZETT KULTURÁLIS INTÉZMÉNYT, LEMEZKIADÓT?

Nem. Amikor a zenei információs központot építettük, szó sem volt lemezkiadásról, koncert- és rendezvényszervezésről. A kezdet kezdetén azért hoztuk létre a BMC-t, mert a rendszerváltozás után megszűnt az összes addig működő

A Budapest Music Center alapító tulajdonosát számos elismerése után tavaly Fonogram Életműdíjjal tüntették ki, az idei év elején pedig a rangos The New York City Jazz Record a világ legjobb öt lemezkiadója közé sorolta a BMC Recordsot

*„Mindig figyelni kell, merre megy a hógolyó,
mert ott, ahol egy másik már elgurult,
nem szed össze semmit”*

állami zenei menedzsmentügynökség, amely szabályozta és dokumentálta a zeneszerzők és zenészek tevékenységét, és nem is jött létre helyette más. Jelentéktelen dolognak tűnt akkoriban azzal foglalkozni, hogy X. Y. zenész mikor született, milyen darabot írt, mit játszott, ám én szerettem volna, ha van egy mindenki számára hozzáférhető és állandóan frissülő zenei adatbázis. Ennek most látható igazán az eredménye. Bármelyik terembe bemehetek, majdnem mindenkit ismerek, aki ott gyakorol vagy hangversenyt ad, pedig már öregember vagyok hozzájuk képest. Sok zenész már fiatalon összenő a BMC-vel, hiszen ingyenesen biztosítunk nekik lehetőségeket. Menedékhely vagyunk a zenészeknek. És itt van az ország harmadik legnagyobb zenei könyvtára is az 1900-tól született zeneszerzők szinte teljes anyagával.

HOGY LETT MÉGIS RENDEZVÉNYTÉR, KIADÓ, DZSESSZKLUB?

Tényleg nem tudtuk előre, hogy ez lesz. Amikor elkezdtük a zenei információs központot, még alig volt internet az országban, de a BMC-é az első száz bejegyzett domén között szerepelt. Sok mindent a körülmények határoztak meg, és mint a hógolyóra, rakódtak rá a különféle tevékenységek. Általában azért, mert elő kellett teremtenünk a forrásokat a működéshez. Ezért először filmzenéket adtunk ki, ebből finanszíroztuk az intézmény fenntartását, a klasszikus lemezek kiadását, a béreket, a bérleti költséget. Később ehhez jöttek nagyobb koncertszervezések, mint a Kapcsolat koncert, amely Európa egyik legnagyobb szabadtéri ingyenes koncertsorozata volt 1997 és 2011 között. Valószínűleg jól csináltunk valamit, mert egyre több felkérést kaptunk. Szép lassan mind több rendezvényt szerveztünk a nagy termes üzleti konferenciáktól kezdve

olyan külsős eseményekig, mint a Nemzeti vágta. A közelmúltban pedig a négyesfogathajtóversenyen dolgoztunk.

TEHÁT A ZENÉN KÍVÜLI TEVÉKENYSÉG BIZTOSÍTJA A FORRÁST AZ EREDETI KÜLDETÉSHEZ?

Nagyjából így van. Ahogy ez az épület elkészült és benépesült, a növekedés egyre súlyosabb veszélyforrást jelentett, hiszen a mostani működéshez naponta átlagosan két-három millió forintos forgalmat kell produkálnunk. Iszonyú kemény feladat, közben meg teljesen lényegtelen, hiszen ez csak eszköz a célunk eléréséhez.

AHHOZ, HOGY FENNTARTSA AZ INTÉZMÉNYT, AZ AKTÍV ZENEI PÁLYÁT IS FÉLRETETTE HOSSZÚ IDŐRE. EZ NEM VOLT TÚL NAGY ÁR?

Semmiképpen. Mikor elkezdtük, addigra én már sok mindent elértem, amit egy harsonás elérhet. Nem ültem be zenekarba, inkább szabadúszóként ide-oda csapódtam. A 180-as Csoport, amely a nyomorból a világhír felé vitt, a nyolcvanas évek végén megszűnt. Utána számos együttesben játszottam az LGT-től a Jazz + Azon át különböző dzsesszformációkig. Imádtam, de mellette – már jóval a BMC előtt is – producerkedtem vagy koncerteket szerveztem. Harminchárom éven keresztül tanítottam a Zeneakadémia dzsessz tanszakán, úgyhogy érzektem a fiatalabb generációk fejlődését. Húsz-huszonöt gyereket ismertem meg minden évben, akik közül öt-hat nagyon jó volt. Mozgatott az is, hogy nekik teret alakítsak ki. Emellett azonban mindig karbantartottam a hangszer tudásomat, még ma is minden este gyakorlok. Sőt, mondhatom, óriási szerencse, hogy most két-három produkcióban is játszom, hol szólístaként, hol zenekari tagként, ez kényelmes és jó állapot.

„Menedékhely vagyunk a zenészeknek”

NEM ÉPPEEN KÉZENFEKVŐ, HOGY VALAKINEK NEMCSAK A ZENÉHEZ LEGYEN HALLÁSA, HANEM AHHOZ IS, HOGY KISZÚRJE A JÓ ÜZLETI LEHETŐSÉGEKET. VAGY EZT IS A ZENEAkadÉMIÁN TANULTA?

Dehogy. Azt mondják, hogy ezzel a fajta érzéssel vagy rendelkezik az ember, vagy nem. Egy zenésznek azért jó, ha van üzleti vénája. Nem vagyok különleges ember, de van egy fajta érzékenységem, ami talán a zeneiségből adódik. Gyorsan meghallom a jót és a kevésbé jót is – nem csak zenei értelemben. Rendkívül empatikusan viszonyulok a dolgokhoz, nagyon szeretem a világot, amelyben élek, s mindenre csillogó szemmel nézek. A tűrőképességem határa valószínűleg sokkal messzebb van, mint az átlagembernek. Nem omlok össze soha, és kifejezetten jól bírom a felelősséggel járó helyzeteket. Világéletemben értettem a matematikát, gyorsan számolok fejben, tisztában vagyok az árakkal, pillanatok alatt átlátom, minek mennyi realitása van. Így azért könnyebb.

ABBAN A BIZONYOS HÓGOLYÓBAN, AMELYET EMLÍTETT, EDDIG HIÁNYPÓTLÓ DOLGOK VOLTAK. A LEGÚJABB CÉLKITŰZÉSE NEM MÁS, MINT EGY ÚJ OPERAHÁZ ÉPÍTÉSE BUDAPESTEN. EZ MENNYIRE LÓG KI A HÓGOLYÓBÓL?

A BMC bővítésének lehetősége egy szcenikus előadásokra is alkalmas térrel egyáltalán nem lóg ki, és nem is nevezném operaháznak. A barátaim sokszor aggódnak, kételkednek, hogy van-e létjogosultsága egy újabb koncertteremnek, kiadónak, operának Budapesten. De nekik is azt szoktam mondani, amit most: higgyék el, ez más lesz, mint a többi.

NEM LESZ KONKURENCIÁJA A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZNAK?

Biztos, hogy nem. Isten őrizz, hogy olyat építsek, amilyen már van. A BMC sem lett senkinek a konkurenciája, mert kimosztuk a helyünket

a zenei életben. Ön mondta az imént, hogy hiánypótló. Elég Olaszországot említenem, ott huszonhat operaház van, persze nagyobb ország is, mint a miénk. Mindenesetre az új épületrész is az eddigi küldetésünket és gondolkodásunkat fogja szolgálni.

MIT JELENT EZ?

Alkalmas lesz klasszikus – főleg barokk és kortárs – opera játszására, valamint üzleti rendezvények lebonyolítására. Az opera számomra azért eleve izgalmas műfaj, mert tulajdonképpen összművészeti színtér: van benne hangverseny, kórus, vannak szólisták, jelmez- és díszlettervezők, fénytechnikusok, táncosok. Terveink szerint a hagyományos díszlet helyett – amit az operaházak bonyolult színpadépítési technikával oldanak meg – a szcenikát interaktívra tevő háttérvetítés-technikával oldjuk meg.

MAGYARUL KLASSZIKUS OPERA ANIMÁLT LÁTVÁNYVILÁGGAL?

Így van. Látványban nagyon el vagyunk maradva a kor lehetőségeitől, az unokáimon látom igazán, mennyire. Én is elámulok, amikor egy Harry Potter-film vagy az *Avatar* elképesztő mesevilágot varázsol elém a maga kitalált, mégis hiteles részleteivel. Egy jó animáció rendkívüli hatással tud lenni az emberekre. Meg kell találnunk azt a formát, amellyel be lehet vonzani az embereket az értékes műsorokra, amire bejön a *Harry Potter* felnövő generáció is. Ebben számítunk azokra a magyar szakemberekre, akik a világ egyik legmagasabb szintű animációs képzésén végeztek a Momén, és akik rengeteg hollywoodi produkcióban dolgoztak már. Úgyhogy van hova nyúlni, és úgy gondoltam, szép lassan kialakulhat az az opera, amelyet hárman írnak: egy a zenét, egy a librettót, egy harmadik pedig filmes eszközökkel megfesti, animálja.

ABBAN IGAZA VAN, HOGY A BMC IS ABBAN HIÁNYPÓTLÓ, AMIRŐL HUSZONÖT ÉVE SENKI NEM GONDOLTA VOLNA, HOGY SZÜKSÉG LESZ RÁ. ÍGY ERRE MOST IS VAN ESÉLY.

Igen, én is így gondolom. Ez is része a hógolyó-elvnek. Mindig figyelni kell, merre megy a hógolyó, mert ott, ahol egy másik már elgurult, nem szed össze semmit.

VISSZATÉRVE A BESZÉLGETÉSÜNK ELEJÉRE: SOKAN ÚGY VÁRTÁK A LEZÁRÁSOK VÉGÉT, HOGY ELŐRE ELTERVEZTÉK, HOVA MENNEK ELŐSZÖR, KIVEL TALÁLKOZNAK, MIT FOGNAK TENNI. ÖN GONDOLKODT AZON, MI LESZ A CSEND UTÁN AZ ELSŐ HANG, AZ ELSŐ DOLOG, AMIT TESZ?

Nem volt ilyen. Attól, hogy zárva voltunk, nálunk nem állt meg az élet. Felújítottuk a stúdióinkat, bővítettük a hangszerparkot, és mint a legtöbb kulturális intézmény, a most kezdődő szezonban igyekszünk bepótolni az elmaradt előadásokat.

GONDOL ARRA, HOGY MI LESZ, HA VISSZATÉR EGY HASONLÓ ÁLLAPOT?

Nem készültünk fel. Nem is tudok vele foglalkozni. Legutóbb is nagyon gyorsan, egyik napról a másikra jött a lezárás. Mi annyit tudtunk tenni, hogy senkit nem küldtünk el, egyben maradt a BMC csapata. Abban azért reménykedem, hogy az állami vezetők felismerték, bizonyos szektorok végveszélybe kerülhetnek, ezért jobban oda kell figyelni rájuk. Más szektorok meg köszönték szépen, többet kaszáltak a pandémia alatt, mint valaha. De ez a világ minden részén így van, legalábbis nem hallottam arról, hogy valahol primán megoldották volna a helyzetet. Nem tudom, mi lesz, nem vagyok kétségbe esve. Teszem tovább a dolgomat, aztán ha valami van, akkor csak kitalálok valamit. Eddig is sikerült. ■